

Heikki Lopenen:

Metsäpirtin voitokas sk:n poikajoukkue

Metsäpirtin pitäjähistoriassa mainitaan sk:n poikatyötä kuvattaessa Terenttilän koulun opettajan Leo Parjolan oppilaistaan muodostaman voimistelujoukkueen voittaneen Viipurin piirin mestaruuden. Tämä mestaruus voittiin kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran tuli voitto vuonna 1936 Lappeenrannassa.

Kyseinen Metsäpirtin joukkue oli kokonaan Kirvesmäen kylän pojista muodostettu. Kuinka se pärjasi suurten tehdasseutujen pojille, joilla oli jopa olympiavoimistelijoihin valmentajana, sopii ihmetellä. Tähän vuonna 1936 voittaneeseen joukkueeseen kuuluivat: Kaino Paukku, Onni Lopenen, Eero Kiuru, Lauri Lopenen, Toivo Laulajainen, Hannes Lopenen, Keijo Hynnä, Heikki Lopenen ja Veikko Ukkonen.

Tämä Kirvesmäen joukkue osallistui eri vuosina kilpailuihin mm Äyräpään Pölläkkälässä ja Lappeenrannassa, josta tulikin mesta-

ruus. Kärkitiloilla oltiin kyllä ensi kilpailuista alkaen.

Toinen voitto Terenttilän pojille tuli vuonna 1939 Sakkolan Kiviniemessä kilpailtaessa Viipurin piirin mestaruudesta. Tähän voittajaryhmään kuuluivat: Uno Lopenen, Eino Hynnä, Viljo Suokas, Einari Suokas, Arvo Kiuru, Arvo Nuora, Toivo Lopenen, Heikki Inkinen ja Eino Kuoppa. Tästä joukkueesta ei valitettavasti tämän kirjoittajalla ole valokuvaa, mutta tämän joukkueen kokoonpanosta ja muistamisesta vastaa kansanedustaja Viljo Suokas, silloinen voimistelumestaruusjoukkueen jäsen. Hänen kanssaan näitä äsken tavatessamme muistelimme.

Viipurin sk-piirin poikavoimistelun kiertopalkinto hopeapikari on tämän kirjoittajan hallussa. Siis henkin liittyy oma historiansa. Pikarissa olevista kaiveruksista näkyy, että Enso on voittanut sen kolme kertaa, samoin Imatra-Tainionkoski kolme kertaa ja pieni

Metsäpirtti kaksi kertaa. Muita voittajia ei olekaan.

Terenttilän kansakoulun luokan seinällä oli teline, jossa sitä säilytettiin, kuten tällaista arvokasta palintopokaalia kuuluukin, kunnia-paikalla. Sen voittaminen kaksi kertaa oli opettaja Leo Parjolan ja kovan harjoituksen ansiota.

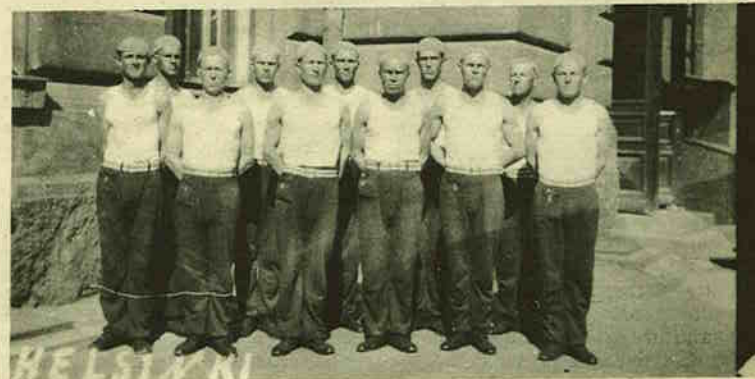
Palkintopikarin historia jatkuu toisenlaisen kamppailun merkeissä. Joulukuussa 1939 Terenttilän kansakoulun maastossa käytiin historiallisia ja verisiä otteluja. Koulu paloi silloin kaikkine tavaroineen. Tämän palkintopikarin löysi lumesta koulun raunioiden läheltä eräs keskiuomalainen sotilas. Opettaja, väepeli Leo Parjola ja meitä voimistelijoihin kuului 2. erilliseen patteriin. Olimme silloin Paukkulan pajan luona tykkineemme, kun tämä pikarin löytäjä tunsikin Parjolan ja antoi sen hänelle.

Vuonna 1960 toi Leo Parjola tämän pokaalin allekirjoitaneelle tänne Etelä-Pohjanmaalle Kurikkaan, kehottaen tätä muistopokaalia säilyttämään ja näyttämään sitä kilpailuille silloisille pojille, joita joskus harvoin tapaan täällä.

Monet näistä voimistelilajijoista ovat jo manan majoilla, kuten johtajansa Parjolakin. Osa heistä kaatui sodissa, osa vammautui ja kova on monelle heistä ollut uu-

Metsäpirtin sk:n Terenttilän poikajoukkue, joka voitti v. 1936 Lappeenrannassa Viipurin sk-piirin poikavoimistelumestaruuden. Vasemmalta: Kaino Paukku, Onni Lopenen, Eero Kiuru, Lauri Lopenen, Toivo Laulajainen, Hannes Lopenen, Keijo Hynnä, Heikki Lopenen ja Veikko Ukkonen.

Saaroistenrannan voimistelujoukkue Helsingissä v. 1938.

den kotipaikan luominen tänne naus Yrjö Jylhän runosta Hyvästi tynkä-Suomeen. Kirvesmäki.

Hyvin tämä Metsäpirtin poikajoukko on miehen mitan täyttänyt, rinnalla tuntomme tuomion/ muu niin sodan kuin rauhankin aikana. kunnia meille on arvoton/ katin- Tähän loppuun sopinee meille lausulta kiitos ja maine."

näille sotilaille, että kun hän antaa vartiomestoristivalomerkin, niin voitte ampua nämä kalastajat. Tämä alkoi tuntua jo melko raa'alta meiningiltä. Toinen sotilasta suoritti jatkuvaa tähyystystä, milloin ampumamerkki annetaan, mutta kun valomerkkiä ei tullut, säästyi henkierpumme. Merenkäynti muodostui melko kovaksi ja vartioveneen ajaessa lujaa vauhtia kertyi veneeseemme vettä matkan aikana runsaasti. Saavuimme Pähkinälinnaan eli Lyysenburgiin, kuten sitä venäjäksi sanottiin. Meidät vietiin erääseen aikaisemmin kauppana olleeseen rakennukseen, jossa oli tiskit paikoillaan. Siellä oli joku kolmetähtinen sotaherra, joka otti meidät vastaan. Oli jo noin puolen yön aika. Tämä vastaanottava komentaja vaikutti ystävälliseltä ja ilmoitti, että kalastajille tekisi varmaan tsaiikka hyvää, mutta kun nyt on yö, niin varrotaan huomisaamuun ja käski meidän käydä sinne tiskien taakse makuulle.

Ehdittyämme ummistaa silmämme tuli kolme GPU:n miestä sisälle ja he sanoivat sille äsken mainitulle upseerille: Ajakaa miehet ylös, ammuimme ne heti, johon upseeri sanoi näiden olevan pelkkiä kalastajia ja onhan heidät ensin tutkittava. Siihen meidät taas jätettiin sillä kertaa.

Aamulla meidät vietiin johonkin sotilaskieppoon, jossa annettiin lihasoppaa syötäväksi ja tämän jälkeen jouduimme sitten vankiselliin todelliseen vangin oloon, jossa jouduimme lojumaan 16-17 vuorokautta. Kuulustelut tapahtuivat säännöllisesti joka yö klo 11-12 koko ajan. Kuulusteluissa yksinomaan tiedusteltiin suomalaisten upseerien sijoittelua, tykkipattereita, onko saksalaisia paljon Suomessa, yleensä kaikkea sotilaspuolen asiaa.

Kalastuksen suhteenhan heillä ei ollut kysyttävää, koska paperit olivat kunnossa. Väittivät he sitäkin, että me muka välitämme jotain vakoilijoita, mutta tämän me torjuimme jyrkästi sanomalla, voittehan te tietysti väittää meitä miksi vain, mutta pelkkiä kalastajia me kyllä olemme.

Tulihan loppujen lopuksi tuomion julistamisen aikakin. Minä sain kolme vuotta pakkotyötä ja kaverit kaksi vuotta kumpikin. Mahtoiko tuomio olla sen takia suurempi, koska olin veneen omistaja. Tulkki luki tämän jälkeen vähän lohdullisemman tiedotteen. Neuvostovaltio armahtaa teidät tuntien

myötätuntoa Suomen köyhää työläiskansaa kohtaan. Teidät kuljetetaan Suomeen, mutta moottorivene ja kalanyödykset jäävät tänne. Vielä ilmoitettiin tuomiosta voitavan valittaa korkeimpaan tuomioistuimeen, ellette ole tyytyväisiä.

Katsoin ettei ole enää syytä huokailla täällä aikaa tuloksettomiin valituksiin ja sanoinkin, etten tunne teidän lakejanne sen enempää kuin Suomenkaan, jos pois päästään niin heti lähdetään ja se on sillä siisti. Tämän jälkeen panivat pistoolin leuan alle ja pistimen niskaan ja kysyivät, kannattatko Neuvostotasavaltaa. Vastasin, ei kannateta. Mies kun on vankilassa, niin se ei tiedä maan hyvyksistä mitään ja sillä siisti. Olimme koko ajan tiukan vartiointin alaisena. Vartiomies seisoi taskuase lonkalla käytävässä.

Vihdoin koitti se päivä, jolloin meille ilmoitettiin, että tänään teitä lähdetään viemään Suomeen. Oma, itsevalmistamani moottorikalastusvene jäi sinne. Se oli Olympia-moottorilla ja suojahtilalla varustettu ja arvo oli silloin noin 15,000 mk. Tästä menetyksestä en saanut penninkään korvausta, en silloin enkä myöhemminkään. Sinne oli myös jätettävä laskemamme pitkäsiima ja vielä tarkoin heille selitettävä siiman kuvut ja värit sekä kompassilukemat, jotta he voivat sen hakea mahdollisine kaloineen.

Venäläinen vartiomoottori toi meidät sitten Miikkulaisten jokeen ja sieltä edelleen ns Ojalan Jannen pikkumoottorilla Tapparin rantaan, jossa Suomen rajavartijat Aapro Tuokko ja Kalvesmäki olivat meitä vastassa.

Venäläiset sotilaat olivat mieslukuisesti seuraamassa, menevähkö kalastajavangit varmasti omensa puolelle, jonne me menimme ilmielmin. Hatakan mäeltä tuli sitten tullimiesten auto, joka vei meidät Rautuun, jossa olimme kaksi päivää ja sieltä edelleen Sortavalaan ja Salmiin, jossa vaimoni silloin oli.

Oli päästävä katsomaan vaimoa sekä niihin aikoihin syntyneitä lasta. Avattuani kodin oven huomasin, että kätkeyssä oli uusi ihminen. Kun vaimoltani tiedustelin, kumpiko on, tyttö vai poika, ei hän mielenliikutuksesta pystynyt edes sitä vastaamaan, vaan minun oli käytävä se itse toteamassa.

E m i l H a t a k k a.

J. Hämäläinen:

Sellainen oli raja Metsäpirtin kohdalla

Kaikista toisista rajapitäjistä poiketen ei Metsäpirtin kohdalla ollut rajana luonnon muodostamia jokia eikä järviä. Poikkeuksen muodosti myöskin se, ettei välittömästi rajan takana ollut asukkaita. Yli kymmenen kilometrin levyinen laaja asumaton korpiseutu erotti Metsäpirtin naapurimaan asukkaista. Vain aivan rajalla olivat sen laajan metsäalueen metsäntartijan virka-asunto sekä Paavo Paavilaisen talot olivat ainoat naapurimaan talot.

Laatokan rannassa muutaman kymmenen metrin päässä rantaviivasta näkyi vedenpinnan yläpuolella suuren kiven huippu. Se oli rajakivi. Sen kiven kohdalla olleen rantapenkereen oli puhkaissut pieni rajajoja. Aina kesäisin hyvin verkkaisesti työnteli se vähäinen ojapahanen kaukaa Lumisuon suoluoteilta sekä välillä saamiaan sammeita vesiään Laatokan puhtaiseen syliin. Noin kilometrin matkan se oja kovin mutkaisena ja monin paikoin pensaiden reunustamana muuttui Pajarin talon lähellä Rajajoasta luonnonvaraiseksi ojaksi. Siitä lähtien oli rajana metsien kautta jokseenkin suoraviivaisesti vedetty rajalinja koko pitäjän kohdalla. Hyvin suoraviivaisena se leveä linja halkoi metsät ja suot. Jokaisen pienenkin mutkan kohdalla oli kivistä tehty rajapyykki ja pyykin järjestysnumero. Numero 1 oli Pajarin talon lähellä ja Huutokankaalla n:o 10, jne. Vuosisatamme alkuvuosina oli-

vat rajan lähellä Laatokan rannassa kahden kalastajaperheen asunnot. Lähellä rantaa Tapparin tuliluona olivat kahden tullivartijan asunnot. Rajajoen suuntaisena rantaan kulkenneen sekä Miikkulaisiin johtaneen tien varrella sijaitseviin kyllän ensimmäisen asukkaana Kaarle Hämäläisen perillisten talo. Pajarin talon lisäksi ei rajalla ollut toisia asukkaita. Se alussa mainitsemani rajan takainen erämaa kuului venäläisen ylimystön hallintaan ja metsäntartijan tehtäviin kuului metsästyksen valvonta sillä alueella. Se valvontatehtävä oli kuitenkin ollut jokseenkin toivotonta sekä vaarallistakin.

Kun isojoja oli määritellyt maan omistussuhteet torppariaikojen maan omistuksen perusteella, kuuluivat rajan läheiset metsät ja vesiperäinen Alaniitty viisjokelaisten omistukseen. Samoin Leimasaaren niityt ja metsämaat kuuluivat viisjokelaisille. Siitä edelleen kuuluivat rajan läheiset alueet Paukkumäen taloille. Myöskin Saaroisten asukkaat omistivat maita Tapparin kylän ympäriltä. Edellämäinittujen kylien omistamille takamaille oli vuosien kuluessa muuttanut torppareiksi muuttamia perheitä. Entinen Suomen sotaväen aliupseeri Martti Kiiski oli kuuluisa erämetsien samoilijana, karhujen sekä hirvien ampujana. Lähimpänä rajaa asui Tuomas Suikkanen. Useiden kilometrien taakse oli Juhana Paukkutehnyt savupirttinsä maan sisälle.

Räikkölässä asui metsästäjänä tunnettu Simo Torikka. Kun elintilaa oli riittävästi kaikille, pystytti jokainen mökkinsä salolle kauemmaksi naapuristaan. Heihin kuului Nuuti Urpanen. Myöhemmin sinne Kolmikannan suon läheisyyteen pystyttivät talonsa Simo Paukku, Leppäsen veljekset, Virtanen, Aapro Lamppu ja Tuomas Suikkanen. Erikoisen maininnan ansaitsee laajalti tunnettu hyvien ja kauniiden korien tekijä Jaakko Suikkanen, kor-Juakko. Jo hyvin varhaisina vuosina oli Salon Kaapre-vainaja viljellyt maata aivan rajan pinnassa Heinäsuon alueella. Vielä hyvin myöhäisinä vuosina nimitettiin rajan lähellä ollutta harjua salon saunan harjuksi. Ilmeisesti siinä oli asuttu peltotöiden aikana. Tämän vuosisadan aikana ei siellä enää ollut viljelyksiä. Tiheä koivikko rehoitti jo entisten peltotien oien reunoilla.

Lukumattomat kantamukset niiltä saloilta korjattiin joka syksy puolukoita talven varaksi ja ne laajat suot kasvatettiin niin paljon karpaloita joka syksy, että kurkiparvet etelään matkatessaan saivat vatsansa täyteen lähtiessään jatkamaan matkaansa. Eivät niitä karpaloita ihmiset ehtineet milloinkaan tyhjiksi poimia. Jo varhaisista ajoista lähtien oli metsämarjojen poimimisella ollut hyvin huomattava taloudellinen merkitys. Ei ole myöskään vähäksi arvioitava sienien säilöntää talven varaksi. Se entisten aikojen laaja-